Sygn. akt II Ca 666/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman
Sędziowie	SSO Beata Grochulska SSR del. Mirosława Makowska (spr.)
Protokolant	sekr. sądowy Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa R. M. (1)

przeciwko L. G. (1) i B. O.

o naruszenie posiadania

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt I C 461/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i II w ten sposób, że nakazuje pozwanym L. G. (2) i B. O. przywrócenie powódce R. M. (1) posiadania prawa przejazdu i przechodu przez ich działkę oznaczoną numerem ewidencyjnym (...) do działki oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), położonych w T., pasem gruntu o szerokości 3,30m i długości 24,40m, poprzez usunięcie bramy wjazdowej od strony ulicy (...) oraz ogrodzenia z siatki, znajdującego się w granicy wyżej wymienionych działek i zaniechanie dalszych naruszeń przejazdu i przechodu, oraz nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim solidarnie od pozwanych L. G. (1) i B. O. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zawrotu kosztów procesu za pierwszą instancję;

2. zasądza od pozwanych L. G. (1) i B. O. na rzecz powódki R. M. (1) kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 666/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim oddalił powództwo R. M. (1) przeciwko L. G. (1) i B. O. o naruszenie posiadania i zasądził od powódki na rzecz pozwanych kwotę 173,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Nieruchomość pozwanych L. G. (1) i B. O. oznaczona numerem ewidencyjnym (...) położona jest w T. przy ulicy (...). Do położonej za ich działką działki numer (...) położonej przy ulicy (...) prowadziła droga przez działkę (...) o szerokości 3,30 m i długości 24,40 m (do siatki na podmurówce i drewnianej bramy z furtką. Droga przebiegała po linii ogródka i budynku zajmowanego przez pozwanego L. G. (1). Działka nr (...) przy ulicy (...) stanowi współwłasność A. B. z domu K., R. M. (1) z domu B., B. B. (2) i W. B. po 1/8 części i A. K. w 1/4 części. Obecnie pomiędzy współwłaścicielami działki numer (...) toczy się pod sygn. akt I Ns 1212/09 postępowanie o zniesienie współwłasności. Na działce tej usytuowany jest jeden budynek mieszkalny, zasiedlony w 1961 roku przez A. K. i siostrę A. B. z rodzinami. Rodzeństwo podzieliło się również do użytkowania budynkiem gospodarczym i ogrodem, korzystając z wjazdu od strony ulicy (...) przez działkę pozwanych.

Powódka R. M. (1) nie zamieszkuje na działce numer (...) przy ulicy (...) od około 20 lat. Bywa na działce z odwiedzinami u matki. Na stałe zamieszkuje przy ulicy (...) (u teściowej). Do działki przy ulicy (...) dochodziła przez działkę przy ulicy (...).

W dniu 11 września 2011 roku pozwani L. G. (2) i B. O. ustawili na drodze do swej nieruchomości od ulicy (...) metalową bramę z furtką, a przed starą drewnianą bramą prowadzącą na działkę nr (...) przy ulicy (...) zamontowali płot z siatki na podmurówce zagradzając tym samym wjazd na działkę nr (...) przez działkę nr (...). Już 12 września 2011 powódka wezwała (przez pełnomocnika) pozwanych do przywrócenia posiadania.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane i bezsporne oraz niekwestionowane przez strony dowody, w tym zwłaszcza z dokumentów, oględzin jak i zeznań stron oraz korespondujących z nimi zeznań świadków, którym jako takim Sąd dał wiarę.

Sąd Rejonowy zważył iż stosownie do treści art. 344 § 1 k.c. „przeciwko temu kto samowolnie naruszył posiadanie, jak również przeciwko temu, na czyją korzyść naruszenie nastąpiło, przysługuje posiadaczowi roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego o zaniechanie naruszeń".

Roszczenie to nie jest zależne od dobrej wiary posiadacza ani od zgodności posiadania ze stanem prawnym, chyba że prawomocne orzeczenie Sądu innego powołanego do rozpoznawania spraw tego rodzaju organu państwowego stwierdziło, że stan posiadania powstały na skutek naruszenia jest zgodny z prawem".

W sprawie niniejszej poza sporem pozostaje okoliczność zagrodzenia wjazdu do działki nr (...) przez podwórze pozwanych (dz. 461) dokonanego przez pozwanych bez zgody powódki, a nawet przy jej wyraźnym sprzeciwie zgłoszonym przeciwko przegrodzeniu działki pozbawiającym ją wjazdu na posesję. Fakt ten wynika ze zgromadzonych w sprawie dowodów: z zeznań świadków, z dokumentów oraz oględzin, został również przyznany przez samych pozwanych. Nie budzi także wątpliwości data naruszenia posiadania, sposób w jaki doszło do tego zdarzenia oraz jego skutki. Niewątpliwie nastąpiło samowolne naruszenie posiadania w rozumieniu powołanego wyżej przepisu dokonane na korzyść pozwanych i przy ich współudziale, aprobacie a nawet inicjatywie.

Doktryna i orzecznictwo przyjmują, że roszczenie posesoryjne przysługuje w stosunku do innych współposiadaczy w razie naruszenia współposiadania, które może być wykonywane bez potrzeby zgodnego współdziałania z pozostałymi współposiadaczami, a zatem dopuszczalne jest wymienione roszczenie w takich przypadkach jak korzystanie ze wspólnego pastwiska, ze wspólnej studni czy też sieni, wspólnej ziemi lub mieszkania. W tych bowiem sytuacjach współposiadanie może być wykonywane niezależnie przez każdego ze współposiadacza. W ocenie Sądu roszczenie o przywrócenie poprzedniego stanu współposiadania możliwe jest również w przypadku współposiadania podwórza służącego jedynie do przechodu, przejazdu i manewrów z tym związanych (por. uchwała SN z 18.06.1966, III CZP 49/66, OSN 1967, Nr 1 poz. 6).

Jednakże w przypadku powódki R. M. nie można mówić o samoistnym posiadaniu prawa przejazdu i przechodu przez działkę pozwanych i o wykorzystaniu takiego posiadania. Powódka od ponad 20 lat nie zamieszkuje na działce nr (...) przy ul. (...), której jest współwłaścicielką. Jej korzystanie z przejścia przez działkę pozwanych ogranicza się

do okazjonalnych wizyt u matki, tj. A. B.. Wobec braku porozumienia między stronami co do prawa powódki do korzystania w powyższym celu z działki pozwanych nie można wnioskować, że między stronami doszła do skutku umowa użyczenia (art. 60 w zw. z art. 710 k.c.).

Użyczenie odróżnia się niekiedy od sytuacji powstającej wskutek czynności określanej jako prekarium (precarium). Stosunek ten polegać ma na bezpłatnym używaniu rzeczy cudzej za wiedzą jej właściciela, który zezwala na to ze względów gościnności lub ulegając czyjejś prośbie, albo nawet świadomie tolerując korzystanie ze swojej rzeczy przez inną osobę, co stanowić ma relację czysto faktyczną. Precarium nie jest ani posiadaniem ani dzierżeniem, lecz szczególnym rodzajem władztwa. Stosunek oparty na wygodzeniu jest wprawdzie podobny do użyczenia, ale różni się od niego tym, że jest relacją czysto faktyczną, a nie stosunkiem prawnym. Pomiędzy prekarzystą a posiadaczem nie ma więzi prawnej. Właściciel może w każdej chwili odebrać rzecz prekarzyście, któremu nie przysługuje ochrona prawna.

Nawet gdyby między stronami doszło do zawarcia umowy użyczenia - użyczający mógłby dokonać wypowiedzenia powyższej umowy powołując się na przepis art. 716 k.c. z uwagi na to, iż zmuszają go do tego nie przewidziane wcześniej okoliczności (tj. zagospodarowanie działki nr (...), z której korzystania zakłócają pozwanym inne osoby, a - rzecz oddana w użyczenie staje się potrzebna użyczającemu także wtedy, gdy -z powodów nie przewidzianych w chwili zawarcia umowy - uzasadnione jest inne nią rozporządzenie.

W tej sytuacji uznać należy, że powódce nie przysługuje żadne skuteczne prawo do posiadania części działki pozwanych i posiadanie to w rozumieniu art. 344 § 1 k.c.

Z powyższych względów na podstawie powołanego przepisu Sąd powództwo oddalił. O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelacja od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. Nierozpoznanie istoty sprawy polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że powódce nie przysługuje żadne skuteczne prawo do posiadania części działki nr (...), podczas gdy powódka faktycznie od 1953 r., a formalnie od 1963 r. wraz z rodziną korzystała z prawa przejazdu, przechodu przez działkę nr (...) do działki nr (...) zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. I Ns 110/63 - k. 64 na zasadach posiadania samoistnego;

2. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnym założeniu, że powódka R. M. (1) nie korzystała z prawa przejazdu, przechodu przez działkę nr (...) do działki nr (...) na zasadach posiadacza samoistnego, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż z całą rodziną od 1958 r. wykonywała ww. prawo i do momentu zagrodzenia przejścia cały czas z tego prawa korzystała;

3. Naruszenie prawa materialnego w postaci art. 336 k.c. w zw. z art. 344 §1 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż fakt niezamieszkiwania pozwanej na działce nr (...) położonej przy ul. (...), stanowi brak przesłanki samoistnego posiadania, podczas gdy sądowa ochroną wynikającą z art. 344 §1 k.c. jest objęte każde posiadanie, jeżeli jego naruszenie nastąpiło w sposób samowolny.

Wskazując na powyższe wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uznanie powództwa i zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów procesu za I i II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja jest zasadna.

Ma rację skarżąca, że Sąd pierwszej instancji dopuścił się obrazy prawa materialnego art.344 § 1 k.c., poprzez jego niewłaściwą wykładnię.

Nie można bowiem zgodzić się z sądem pierwszej instancji, iż fakt, że powódka nie zamieszkuje stale w nieruchomości, tylko korzysta ze spornego przejazdu i przechodu podczas wizyt u matki pozbawia ją statusu posiadacza. Zauważyć należy, że powódka jest jedną ze spadkobierców ustawowych M. B.. Postępowanie działowe po M. B.nie zostało przeprowadzone. M. B.wraz z małżonką zamieszkali w domu na działce nr (...)w 1961 roku i od tego czasu korzystali z przejazdu i przechodu przez działkę (...). Potwierdza to treść postanowienia Sądu Powiatowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 18 kwietnia 1963 roku, sygn. akt Ns 110/63 z której wynika, że M. B.i A. K.nabyli przez zasiedzenie na współwłasność po ½ części własność działki położonej przy ul. (...)wraz ze wspólnym wjazdem przez działkę A. G.(postanowienie k. 42).

Zgodnie z art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób. Dziedziczenie posiadania rzeczy polega na przejściu na spadkobierców - z mocy prawa, z chwilą otwarcia spadku - wszystkich skutków prawnych, jakie wynikały z jej posiadania przez spadkodawcę, nie zależy natomiast od tego, czy spadkobiercy objęli w faktyczne władztwo rzecz znajdującą się dotychczas w posiadaniu spadkodawcy, a więc, czy kontynuują jego posiadanie (post. SN z dnia 28 kwietnia 1999 r., I CKU 105/98, OSNC 1999, nr 11, poz. 197, z glosą M. Niedośpiała, Mon. Praw. 2001, nr 6, s. 365).

Reasumując stwierdzić należy, że z chwilą otwarcia spadku po M. B. powódka stała się posiadaczem przejazdu i przechodu przez działkę nr (...) do działki nr (...) i posiadanie to wykonuje przychodząc do matki w odwiedziny.

Dlatego też na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i orzekł jak w pkt. 1 rozstrzygając również o zwrocie kosztów za pierwszą instancję w oparciu o art.113 ust. 1 ustawy z 25 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167 poz.1398 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c. nakazując ściągnąć od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa kwotę 360 złotych.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. statuującego ogólną zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy.